

Zaśmiecanie lasu – konsekwencje prawne

Czystość lasów jest bardzo ważna dla naszej planety. Piękne widoki, barwny krajobraz, świeże powietrze, śpiew ptaków, cisza ... LAS zaprasza Nas – jego Gości do odpoczynku, spacerów, wycieczek rowerowych, podziwiania jego piękna i wytchnienia od codzienności. A co my jego Goście możemy zrobić dla niego? Przede wszystkim nie możemy go zaśmiecać. Mamy prawny obowiązek dbać o czystość lasów. Niestety rzeczywistość jest taka, że niemal w każdym lesie można natknąć się na śmieci.

Zaśmiecanie lasu stanowi wykroczenie opisane w art. 162 Kodeksu wykroczeń (Dz. U. t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2008, 2052, 2269, 2328). Zgodnie z komentowanym art. 162 § 1 „Kto w lasach zanieczyszcza glebę lub wodę albo wyrzuca do lasu kamienie, śmieci, złom, padlinę lub inne nieczystości, albo w inny sposób zaśmieca las, podlega karze grzywny albo karze nagany”. Z kolei zgodnie z § 2 art. 162 „Jeżeli czyn sprawcy polega na zakopywaniu, zatapianiu, odprowadzaniu do gruntu w lasach lub w inny sposób składowaniu w lesie odpadów, sprawca podlega karze aresztu albo grzywny”.

Należy zdać sobie sprawę, że sankcje karne grożą za podejmowanie działań polegających na zanieczyszczaniu gleby lub wody w lasach albo na wyrzucaniu do lasu kamieni, śmieci, złomu, padliny lub innych nieczystości, albo zaśmiecaniu lasu w inny sposób (wykroczenie w typie podstawowym z art. 162 § 1 k.w) lub za zakopywanie, zatapianie, odprowadzanie do gruntu w lasach lub w inny sposób składowanie w lesie odpadów (wykroczenie w typie kwalifikowanym z art. 162 § 2 k.w.).

Przykład:

Wyrzucenie plastikowej butelki w lesie czy opakowania po batoniku będzie stanowić zaśmiecanie lasu natomiast wywiezienie do lasu większej ilości śmieci np. całego kontenera śmieci będzie już kwalifikowane jako składowanie odpadów w lesie a co za tym idzie może takiej osobie grozić surowsza sankcja karna.

Odpowiedzialności karnej podlega również właściciel lasu, który sam zaśmieca swój las. Miejszem popełnienia wykroczenia z art. 162 § 1 i 2 jest las – może nim być także las sprawcy. Omawiane wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie jak i nieumyślnie. Wykroczenie z art. 162 k.w. jest wykroczeniem formalnym – do jego zaistnienia nie jest konieczne wystąpienie skutku czy niebezpieczeństwa.

Za popełnienie wykroczenia w typie podstawowym z art. 162 § 1 k.w. (np. za wyrzucenie podczas spaceru plastikowej butelki) grozi kara grzywny, którą można orzec w granicach od 20 do 5 000 zł (art. 24 § 1 k.w.) albo kara nagany.

Natomiast za popełnienie wykroczenia w typie kwalifikowanym z art. 162 § 2 k.w. (np. składowanie w lesie odpadów) grozi kara aresztu w wymiarze od 5 do 30 dni (art. 19 k.w.) albo kara grzywny w takich samych granicach jak w typie podstawowym.

Przy czym zgodnie z przepisem art. 35 k.w., jeżeli ustawa daje możliwość wyboru między aresztem a inną karą, areszt można orzec tylko wtedy, gdy czyn popełniono umyślnie, a zarazem za orzeczeniem kary aresztu przemawia waga czynu lub okoliczności sprawy świadczą o demoralizacji sprawcy albo sposób jego działania zasługuje na szczególne potępienie.

Ponadto wobec sprawcy wykroczenia z § 1 komentowanego artykułu ustawodawca przewiduje możliwość fakultatywnego orzeczenia nawiązki a wobec sprawcy wykroczenia z § 2 – orzeka się nawiązkę obligatoryjnie.

W obu przypadkach wysokość nawiązki nie może przekroczyć kosztów rekultywacji gleby, oczyszczenia wody, wydobycia, wykopania, usunięcia z lasu, a także zniszczenia lub neutralizacji odpadów.

W postępowaniu mandatowym np. wobec sprawcy złapanego na gorącym uczynku wyrzucania śmieci w lesie można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a w przypadku zbiegu dwóch wykroczeń nawet do 1000 zł (np. wjazd do lasu pojazdem w miejscu niedozwolonym i zaśmiecanie lasu). Mandat karny może wobec sprawcy zastosować Policja czy Straż Leśna. W sytuacji gdy sprawa trafi do Sądu grzywna może wynosić nawet jak już wspomniano do 5 000 zł.

Ciekawostka

Ugruntowany jest pogląd, że nawiązki nie orzeka się w przypadku gdy sprawca występuje jednocześnie w roli pokrzywdzonego. Taka sytuacja może mieć miejsce w przypadku gdy właściciel lasu sam zaśmieca swój las. W tej sytuacji nawiązka jako kompensacyjny i represyjny środek nie spełniłaby swojego celu.

Zbieg przepisów

Należy również pamiętać, że możliwe jest wystąpienie sytuacji gdzie sprawca będzie ponosić odpowiedzialność surowszą np. w przypadku naruszenia dodatkowo innych przepisów np. zakazów z ustawy o ochronie przyrody. Taki przypadek może wystąpić w sytuacji gdy zaśmiecany jest las na obszarze rezerwatu przyrody czy parku narodowego.

Zanim wyrzucimy w lesie śmieci pomyślmy, że takie zachowanie naraża nas na sankcje karne.

Ponadto warto zwrócić uwagę, że Ministerstwo Klimatu aktualnie zapowiada zaostrzenie kar za zaśmiecanie lasów. Projektowane zmiany zakładają m.in. podwyższenie górnej granicy grzywny, wprowadzenie kary ograniczenia wolności, obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego – tj. usunięcia śmieci z lasu przez sprawcę.